Հաւատ 3 եւ գէս դրուց

ԳԱՆ ԻՆԵԳԻՆ

Միւրիա տար. 60 դրս. ոսկեդրամ
Վեցամսեայ 35 » »
Արտասահմ. տրկ. 4 տոլար
Վեցամսեայ 2,50 »
Իրաք եւ Պարսկ. 1 անգլ. ոսկի

ԱԶԳԱՊ

ՇԱԲԱԹ
2 ԱՊՐԻԼ 1927

Հասցէ՝ «AZTAG»
Journal Armenien
B. P. 587
Beyrouth—Liban

Ա. Տարի — Կը հրատարակուի Հարեւանցի եւ Շաբաթ օրերը — Թիւ 9

Խմբագրական

ՊԱՅՔԱՐՈՂ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին տարիներու հայ կեանքը յարափոփոխ և փոթորկոտ եղաւ։ Հազիւ վերջ գտած չորս երկար տարիներու ընդհանուր պատերազմը, երբ վերապրող հայութիւնը դիմեցաւ խաղաղութեան և հանգիստի՝ իր բիւրաւոր վերքերու դարմանումին համար, բացուեցան կռիւի նոր ճակատներ. մինչ մեզմէ շատ աւելի ուժեղ ազգեր, մեծերու յատուկ բաղդաւորութեամբ կը դարմանէին իրենց վերքերը։

Պատերազմէն վերջ, երեք տարի տևեց հայութեան պայքարը։ Ու այլ, Արարատեան աշխարհէն մինչև Կիլիկիա, ուր մահուան ճամբաներէն ճողոպրած ափ մը հայութիւն, վերադարձած էր անդուռած օճախները շէնցնելու։ Բայց անոր վիճակուեցաւ իր արիւնը կրկին անգամ թափել այդ օճախին համար՝ վերջնական կերպով հեռանալէ առաջ։ Ու Կիլիկիոյ հայրենի լեռները, որոնք ընդհանուր պատերազմի սև օրերուն հայուն տառապանքը և հառաջանքը միայն արձագանգած էին, թատերաբեմը դարձան դիւցազնական կռիւներու։

Այդ շրջանին մղուած հերոսամարտերը՝ Այնթապի, Հաճընի, Ուրֆայի, Տէօրթ—Եօլի և զանազան շրջաններու մէջ, միշտ պարծանքով պիտի լիցէ հանող սերունդը։

Առանց լուրջ պատրաստութեան և յատակագծի, հայութիւնը, մէկ մարդու պէս ոտքի կանգնեցաւ՝ դիմագրաւելու թրքական հորդաները, որոնք իրենց արշաւին մէջ նպատակ ունէին՝ հին ոճիրին պակասը լրացնել։

Շատ սուղ գնով ձեռք բերուած իմաստութեամբ մը, մեր ժողովուրդը այս անգամ գիտցաւ դարաւոր ոսոխին հետ խօսելու լեզուն։ Նաև անկախաբար, վերջին Կիլիկեան կռիւներու արդիւնքը շատ տարբեր կ'ըլլար, եթէ երբեք մեծ ազգերը հակամարդ քաղաքականութեան մը հետևանքով չլքէին այդ հողերը։

Բարեբաղդութիւն մը պէտք է համարել, որ այդ խիստ վճռական տարիներուն, բաղդատաբար քիչ զոհեր տալով, հայութիւնը կարողացաւ պահել իր ֆիզիքական գոյութիւնը։

Որքա՞ն հրահանգիչ է այդ շրջանի պատմութիւնը գալիք օրերու համար։

Ահա՛ Այնթապը, ուր հաւաքուած է տեղացիներու և այլ գաւառացիներու բազմութիւն մը, բոլորն ալ նուիրուած են ժրաջան աշխատանքի։ Ի՞նչ վերքեր կան բուժուելիք։ Ազգային կեանքն ալ եռուն է։ Համերաշխ են բոլորը. ազգային միութիւններու երանելի շրջանն է, տակաւին չէր ծագած կարմիր աստղը, որ յետոյ ազգային բոլոր գաղութները խառնակութեան մատնեց։ Երիտասարդութիւնը եռանդոտ է ու խանդավառ։ Անկախ Հայաստան, Հայկական Եռագոյն, Հայ Բանակ, ասոնք են օրուան կարգախօսները։ Բայց թշնամին կը պատրաստուի մութին մէջ։ Քէմալական այիքը կը հասնի մինչև Այնթապ։ Հայութիւնը ժամանակ չունենար պատրաստելու։ Միայն յեղափոխական արծուիկներու խումբ մը կը հսկէ լեռներուն։ Առաւօտ մ'ալխուժանին յարձակումները հայ թաղերու վրայ, և ահա գիւղացիներ-գութիւնը հայ մարտիկներուն։ Անկից վերջ երկար ամիսներու հերոսական պայքար մը, բոլոր հոսանքները կը միանան զինուորական մարմնի շուրջ, զինուորական և քաղաքական կազմակերպութիւն մը, որ հիացում կը պատճառէ օտարներուն։

Թուրքներու, Վարժապետեաններու երազն էր, որ մարմին կառնէր։ Հայը գիտակից էր իր իրաւունքներուն, մարտնչող և առնական. երիտասարդութիւնը կտրիճ, Հաւատամքը ուժին և յաղթանակին։

Հոն, Այնթապի ծաղիկ երիտասարդութեան կողքին են տարբեր քաղաքներէ հաւաքուած հայ կտրիճները. ու Լևոնեաններու, Գալէմքէրեաններու կողքին Ուրֆացի Շահան Զաւուշները։ Բոլորը, բոլորը ոտքի են՝ ծեր թէ երիտասարդ, այր ու կին, նուիրուած են սրբազան աշխատանքի մը։ Սպառած են միջոցները, ոչ մէկ բանակցութիւն թիւրքին հետ։ Ոչ մէկ հաւատք դրուած երդումներուն։ Իրականութիւն մը պարզ է և որոշ՝ թիւրքը միշտ խաբող է, յաւիտեան թշնամի՝ հայ ժողովուրդին։

Իր գոյութեան համար մարտնչող հայութիւնը, ի վերջոյ ճակատագրի դառն հեգնանքով հակառակ մեծ տէրութեան մը հովանիին, ձգեց գեղեցիկ Այնթապը։

Ձգեց իր տունն ու կալուածը, լիշատակարանն ու պապենական աճիւնները և հեռացաւ։

Հեռացա՛ւ, բայց ոչոց են տակաւին իր սեղմած բռունցքները։ Հայեացքը արծուոյին է դէպի հեռաւոր հորիզոնները, եւ կարօտը լեցուցած հոգիները։

Ե՞րբ կը բացավառին հորիզոնները...

Մինչ այդ, տօնե՛նք բոլոր հերոսամարտերը. խոնարհինք բոլոր ինկածներու յիշատակին առջև։ Այն հաստատ հաւատքը ունենանք, որ բոլոր Այնթապները օր մը փուլ պիտի գան դահիճներու գլխին։ Եւ պայքարող հայութիւնը օր մը պիտի հասնի իր երազներու իրականացման։

ԱՅՆԹԱՊԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ
Որ կառուցի ընթացքին ռմբակոծման ենթարկուեցաւ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ

ԱՅՆԹԱՊԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Այնթապի հայերը մեզ համար եղան այն՝
ինչ որ Լիէժն ու Նամուրը Փարիզի հանդէպ։
Գնդ. Ֆէլի Սէնթ Մարի

1920ի առաջին ամիսներուն ենք։

Քէմալիզմը Այնթապ՝ իր սաղմնային վիճակին սէջ էր. հարիւրաւոր թիւրք դատարկապորտներ ու արհեստով աւազակներ, չլկած ուսերնին մէկ մէկ հրացան՝ բռնած էին բոլոր ճամբաները. երթևեկը Այնթապ—Քիլիս և Մարաշ— Այնթապի միջև շատ դժուարացած և գրեթէ անկարելի դարձած էր. ամէն կողմէն կը լսուէին սպանութեան, աւարառութեան չշմեցնող լուրեր։

Այնթապի քրիստոնէութիւնը (իմա հայութիւնը) կը պաշտպանուէր Գնդ. Ֆէլի Սէնթ Մարի հրամանատարութեան ներքև գտնուող ֆրանսական բանակին կողմէ, որուն մէջ ուրիշներու շարքին կը գտնուէին մաս մը հայ կամաւորներ ևս, որոնց ներկայութիւնը, թրքութեան և մանաւանդ անոր զեկավար դասակարգին երբեք չէր գար հաշիւին, չէ՞, որ դարերով քարոզած և հաւատացուցած էին թիւրք տգէտ խուժանին, որ հայը սարուկ է ծնած, անոր ձեռքերը զէնք չեն կրնար բռնել, իսկ ամէն պարագային հայուն արձակած գնդակն ալ թիւրքին մարմնին չէր մտնէր... հիմա թիւրք ամբոխը իր առջև կը գտնէր Արարատի հերոսները, շատեր այն ճակատէն եկած լարուռով կը պատմէին թէ, ինչպէս Այնթապցի Յակոբ Պետիկեան մը թրքական գնդացիրին դէմ կերթար միս մինակ, և այս կամաւորները, անոր ընկերներն էին, պահապան հրեշտակները գայլի առաջներուն առջև կարծես յաւիտեանս յաւիտենից դռաղալ պատապարտուած ոչխարներուն, չէ, հայ կամաւոր զինուորին հետ կատակ չէր ըլլար, պէտք էր վախնալ անոր ներկայութենէն։

Փետրուարի սկիզբները լուրջ շշուկներ կային, որ Մալաթիոյ և Խարբերդի կողմերէն վճարովի չէթներ կուգային համախմբուելու Այնթապի շրջակաները. մինչև իսկ Գլրճ Ալիի անունն ալ շրթունքներու վրայ էր իբր «Մելլի գօմանտան». Մարաշի աղէտալի դէպքին եղեռնական վախճանը, որ յաւիտենական սև արատ մը պիտի ըլլայ քսուած քաղաքակիրթ մարդկութեան երեսին, աւելի ամբարտաւան ու շնական դարձուցած էր թիւրքերը, մելլի պըբօպականտիստներ անընդհատ կը սրբէին թիւրք խուժանին ախորժակը, կեավուրը առաջուան ռայան էր, անոր ինչքն ու պատիւը թիւրքին հալալ էր, պատրա՛ստ արուելիք ազդանշանին։

Ահա այս կարգախօսով կը մարզուէր Այնթապի թրքութիւնը յարմար վայրկեանին սպասելով. պաշտօնական թիւրք բերաններ մշտ խորհուրդ կուտային իրենց «բարեկամ» Ֆրանսացիին, որ թրքութեան գրրգռուած ոգիները հանդարտեցնէր, առ այդ առաջարկուած դեղահատն ալ շատ էր պարզ—հայ կամաւորներու հեռացումը։

Հայութիւնը, մոբիլն վրայ կրաց գաղթականութեան խարանը, բաղդատաբար իբրաեռ դարձած և քաջ ծանօթ իր «բարի դրացի»ին յետին մտքին, կամաց կամաց կուգար կեդրոնանալ հայկական թաղամասը, իսկ հայոց թաղ գտնուող թիւրք փոքրամասնութիւնն ալ կերթար միանալ իր եղբայրներուն։ Ակսաւ լարուած վիճակը, թիւրքեր չէին համարձակէր մեր թաղը գալ և մենք ևս դժուարութեամբ կերթայինք թրքական փողոցները. հնգեղէնի առուտուրը ըլլալով թրքութեան ձեռք, ցորեն ևն գնելու համար հայ կիներ կերթային թրքական թաղամասը և շատ չնչին քանակութիւնով միայն կարող էին գնել, քանզի թիւրք կառավարութեան գաղտնի ցուցմունքով թրքութիւնը մերժեց հայերու մեծաքանակ պաշար վաճառել. յայտնի էր, պատահելիք կռիւներու ընթացքին հարկ էր սովամահ ընել Այնթապի հայութիւնը...։

Ի՞նչ կը մտածէր հայ զեկավարութիւնը։—

Պէտք է ըսել, որ Այնթապի հայութիւնը մինչև ընդհ. պատերազմ կառավարուած է աղաներու և էֆէնտիներու ձեռքով, որոնք հայ իրականութեան մէջ ախուր ներկայացուցիչներն են բոպիկ պահպանողականութեան, Այնթապ՝ հիմա թէպեւև մասամբ այլափոխուած, չէր կրցած ամբողջովին ձերբազատուիլ հին մտայնութենէն, կարևոր է գիտնալ ուրեմն հայ պահպանողականութեան կարծիքը, որ շատ պարզ էր և մեկին։— Ամէն գնով կանխել ոեէ անհամութիւն, քծնիլ, հազարումէկ հեքեքումով փաղաքշել թիւրքութիւնը, ամրապնդել հայ և թիւրք եղբայրակցութեան կամուրջը (որուն տակէն կը հոսէր անշուշտ Այնթապցի 300 դաշունահար, թոթովախօս մանուկներու արիւնը)։

Օր մը, հայ երիտասարդին մէկը հրացան ունենալու փափաքէն տարուած, օր ցորեկով թիւրք ոստիկանի մը ձեռքէն կը յափշտակէ մաւզէրը և վայրկենապէս կծիկը կը դնէ. դէպքը անշուշտ անքաղաքագիտական էր, այդ մասին ոչ մէկ խօսք, իսկ երբ թիւրք կառավարութիւնը պահանջեց հրացանը, հայ պահպանողականո-թեան կաչազակներուն աղաղակը պարզապէս զզուելի էր, հայհոյանք ու անէծք յեղափոխութեան նախակարապետներուն հասցէին, այն յեղափոխութեան, որու շնորհիւ պիտի ազատուէին շատ շուտով հէնց իրենք։

Յեղափոխական երիտասարդ սերունդը, կ'զգար վտանգին ահաւորութիւնը և հաստատ ուժերով. խիստ գաղտնի գործի կը մղուէր, պէտք է յայտարարել, ի պատիւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, որուն ինքնապաշտպանութեան կօմիտէն առաջինը եղաւ ապագայ կռիւներու միջոցին հայութեան ֆիզիքականը պահպանելու մասին մտահոգուողն ու հարկ եղած ձեռնարկները կատարողը, անոր միացան յետագային տարբեր ուժեր։

Նախապատրաստութիւնները տեսնուած էին, զենուորներու թիւը ճշդուած. դիրքերը որոշուած և ինքնապաշտպանութեան ծրագիրը գծուած էր։

Ապրիլ 1ի առաւօտուն, հայ կամաւորները մեկնած էին Քիլիսի ուղղութեամբ. առիթը եկած էր, Գլրճ Ալին իր կարծէս քսան չորս ժամէն սուերակ դարձնել հայկական թաղը և «հայերու դիակներուն վրայէն անցուել» չափուի ֆրանսացիներու հետ։ Թիւրքերու կողմէն Սոսկալի կրակ մը մարտահրաւէրը տրուած էր, մեկ ի՞նչ, հայ զինուորը իր դիրքին տակն էր, հրացանը գրկած կըսպասէր տրուելիք հրահանգին, ոչ մէկ զգալի խուճապ, հիանալի արագութեամբ մատնանշուած տեղերը ամրութիւնները կանգնած էին և ամէն մարդ իր գործը գիտէր։ Կռիւի ոկսած օրէն չմնաց երկու կարծիք, իրարմէ գաղափարով մղոններով հեռու եղողներ, եկած միացած էին, հայութիւնը մէկ հոգի մէկ մարմնէր։

Երեկոյեան, թիւրքերու կատարած ընդհանուր և բուռն յարձակումը ետ մղուեցաւ կատաղեալ յաջողութեամբ, հակառակ ռումբերը մահ կը սփռէին թշնամի հորդաներու վրայ, այն ռումբերը, որոնց պատրաստութեան ուսուցումը Այնթապցին կը պարտի մասնաւորապէս ողբացեալ Տրգրան Զամուրի (Ֆէրտա Ճէմիլ) որ 1908 ին Այնթապ եկած և սորվեցուցած էր իր քանի մը ընկերներուն։ Թիւրքեր կը փախչէին ուլան Օսման, կիւնիւիւ իֆի մեճիթ պու... եենմեզ գոչելով, հայ զինուորը զանոնք կը հալածէր, զօտեպնդուած՝ ամերիկեան հիւանդանոց ապաստանած երեք հազար որբուկներու.—

Դարձեալ փայլեց Սասնոյ գլխին, Ազատութեան դրօշակ ևայլ երգերով։

* * *

Երկա՛ր տևեց կռիւը։ որուն առաջին տասն և ութ օրերուն միսմինակ դիմադրեց հերոս Այնթապցին իւր հարիւր վաթսունի մօտ անկանոն զէնքերով, տեսակական երեսուն հազարի հասնող հորդային դէմ։

Կռիւներուն ընդհանուր նկարագրութիւնը շաբաւարուող բոլոր դէպքերով (որոնք պատիւ կը բերէին ոչ միայն մարտնչող Այնթապցիին այլ բոլոր հայութեան) բնել ապագայ պատմագրին թողլով. կը բաւականանամ արդիւնքով—Ֆրանքլին Պույոնի Անգորա կնքած դաշնագրին հետևանքով ֆրանսացիք ստիպուեցան լքել նաև մեր ծննդավայրը և հայութիւնը ամիսներու, գերագոյն զոհաբերութեան պտուղը աւա՜ղ որ չկրցաւ քաղել և ձգելով հոն՝ վերջին կռիւներու նահատակներու չիրիմները առաւ իր ձեռք ցուպը պանդուխտի։

* * *

Յարգանքի և մեծարանքի խօսք միայն ունիմ, ո՛վ ծննդավայրիս ինքնապաշտպանութեան ճանապարհին նահատակուած յայտնի և անյայտ նահատակներ, փա՜ռք ձեզ, որ ձեզմով Այնթապ ևս գրաւեց իր տեղը հայութեան ազատագրութեան կռիւներուն մէջ հերոսացած Եդեսիոյ, Շապին—Գարահիսարի կողքին, իսկ տաս անգամ հազար փառք և յարգանք անօրց յիշատակին որ աներևակայելի զոհերու կուրծք տալով, երկաթեայ համբերութեամբ շարունակեցին ցանել յեղափոխութեան սերմը մեր երիտասարդութեան սրտին մէջ, շատեր չտեսան այդ սերմին ուռճացումը, դացի՞ն իբար ետևէն անդարձ—Փոլատեան Տիգրան ու Խանդէտեան Աւետիս, Մագսուտեան Արմէն ու Վարժապետեան Խորէն, իսկ՝ մեր Մեթուկը (Թաթուլ Քիւփէլեան) տեսաւ, թէ ինչպէ՞ս կուռեցան իր ձագուկները, տեսա՞ւ և հրճուեցա՞ւ, բայց մե՞ղք որ այդ մեծ մարդուն բեղմնաւոր կեանքը կէս մնաց, մարդ մը որուն առինքնող հոգը շուլնով դաստիարակուեցաւ Այնթապցի առողջ սերունդ մը։

Անկարելի է յարգանքի խօսք չուղղել նաև իմ անձնուէր հայրենադիցներէս Տէր Նէրսէս Թավրգաճեանի, Ատուր Լեանեանի, Աւետիս Գալէմքէրեանի և Խորէն Վարժապետեանի, որոնք ղեկավարեցին Այնթապի ինքնապաշտպանութեան նուիրական գործը և պատիւ բերին Այնթապի ժողովուրդին։

ՔԱՐՄԷՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ը ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Մարմնակրթանքին կարևորութիւնը զանցառելի ըլլալու չէ, անչուշտ, որ հին ու նոր քաղաքակիրթ ժողովուրդներ մտքի ու հոգիի բարձրագոյն արտայայտութիւններու կարգին հոգածութեան առարկայ դարձուցած են ե՛ւ այս չոլ ժուժը։ Հին Հելլէնները յարգանքէ աւելի բան մը ասոնց ծացումի հասցնող պաշտամունք մը ունէին Ողիմպիականի յաղթական հերոսներուն համար. և այսօր Մարմնակրթական շարժումը ամենէն աւելի գնահատողները ամենէն քաղաքակիրթ ազգերն են։

Պերճախօս պաշտամունքը ֆիզիքական ուժին։

* * *

Ասկէ 7–8 տարիներ առաջ, յոյսի և մակընթացութեան ոգևոր շրջանի մը, այս շարժումն ալ աւելի ծաւալած ալիքներ ունէր մեր մէջ։ Գլխաւոր գաղութները նկատելի լաւագիժութիւններ ունէին այս մարզին մէջ։ Այսօր, սակայն, տեղատուութեան շրջանն է մեր հասարակական կեանքին, ամէն արտայայտութիւն խամրած է ու ջլատ. մեր մէջ, հիւծախտաւոր հաւաք մը ձկար, կուգայ մեր կամքը զսպանակելու՝ հասարակական շարժումներու համար։ Եւ իրականութեան դժնդակ համակերպութիւնը ըսել պիտի տար թէ պատկերին տարբերութիւնը տեղէ տեղ՝ կը թուի հեռու ըլլալ սրտապնդող մխիթարութիւն մը տալէ։

* * *

Զինադադարէն ասդին՝ այս շարժումը ուշացած է հոս։ Հինգ տարիներ առաջ միայն կազմուած է երիտասարդական Միութեան Մարմնակրթական ակումբը, որ ժամանակ մը վերջ վերածուած է Համազասպ ակումբի և ի վերջոյ այսօրուան Հ. Մ. Ը. Մ.ին։

Միութեան անցեալին իրազեկներ կը հաւատան թէ անիկա ունեցած է աւելի կենսունակ շրջան մը։ Այսօր, սակայն, անոր գործունէութիւնը պարբերական մարզական հանդէսներու կազմակերպութեան և ֆութպոլի մրցումներու մէջ կը սահմանափակուի։ Մարմնակրթական Միութեան մը, այն ալ՝ Հ. Մ. Ը. Մ.ի դերը ասկէ աւելի բան մը պիտի ըլլար անշուշտ։ Լոկ ցուցադրական արտայայտութիւններու ետին ներոյժ աշխատանքի մը անհրաժեշտութիւնը կայ։ Միութիւնը այսօր չունի մարզավայր մը, ուր որոշ ժամանակներ հաւաքուէին իր անդամները՝ անհրաժեշտ փորձերու և նոր անդամներու վարժութեան համար. ու կը լսեմ որ այս տղաքը յաճախ հապճեպ պատրաստութեամբ մըն է որ սէջ ոեղ կուգան՝ մարզական խաղերու կամ մրցումներու համար։

Անարդար չըլլալու համար ըսենք որ թերութիւններուն ամբողջ մեղքը չենք կրնար նետել ղեկավարներու վրայ, որոնք գնահատելի յամառութիւնը ունին Միութիւնը տևականացնելու՝ հակառակ մէջոցներու չգոյութեան։ Մենք պակասը կը մատնանշենք՝ զայն լրացնելու կարելի ճիգը տեսնելու համար։ Մենք գնահատութիւնը ունինք իրենց գործին, զոր միշտ նուազ թերի կ'ուզենք տեսնել։ Մենք կ'ուզէինք որ գէթ Հ. Մ. Ը. Մ.ի գործունէութիւնը թեթև չունչ մը բերէր, որ քիչ մը ծփանք, կեանքի յատկանիշ մը առաջացնէր Հալէպահայ լճացած կեանքի կայուն մակերեսին վրայ։

Այս բոլորէն մեղի համար գոհունակութիւն մը միայն, և փոխարէն՝ մեր գնահատութիւնները։

* * *

Նախանցեալ կիրակի Հ. Մ. Ը. Մ.ը մրցում մը ունեցաւ Ֆրանսական զին. խումբի մը հետ, որ կը բաղկանար զին. խումբերու ընտրանիէն։ Հայերը երկուքի դէմ մէկ կոլով պարտուեցան։ Եւ սակայն յիշուած մէկ կոլէն զատ հայերը բրած են երկու կոլ ևս, որոնցմէ մին եթէ կարելի էր վիճելի նկատել օրինական տեսակէտով, միւսին կորուստը պարզապէս հետևանքն էր դատաւորին կողմէ տեսնուած չըլլալուն։

Ասոնց յաջորդող մրցում մըն ալ տեղի ունեցաւ անցեալ կիրակի Հ. Մ. Ը. Մ.ի և «Ալեքսանդրապոլի» ֆութպոլի խումբերուն միջև։ Խաղը վերջացաւ երկու կողմերուն հաւասար յաջողութեամբ։

* * *

Այս քաղաքին սէջ Հ. Մ. Ը. Մ.էն զատ կայ նաև Հնչակեաններու «Արարատ» մարմնակրթական ակումբը, բողոքականներու «Ջեմ գիտեր ի՛նչ» ակումբը և, թերևս, ևայլն։

Արգահատելի չէ՞ որ մարդոց փոքրոգութիւնը կուսակցական հայեցողութենէ և դաւանական գոհունութենէ անկախ շարժում մը անգամ չերտաւորէ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԵՂՈՒԱՆՈՑ

Բուսական Լօռի գաւառին մէջ կազմակերպուած է պետական մեղուանոց մը, ուր հաւաքուած են Դիլիջանի անասնաբուծարանի մեղուները։ Մեղուանոցը ունի 302 փեթակ և կը գտնուի հմուտ մեղուաբոյծի մը հսկողութեան տակ։ Այս շրջանը սովէն առատ և ամէնէն առողջ շրջանը կը նկատուի, ուր փոխախ չի կայ։

Մեղուանոցի նպատակն է գիւղացիներուն հայթայթել մեղուներու առողջ սերունդ և մայրեր։

ԿՐԻՓԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

Նախիջևանէն կը հաղորդուի թէ Թուսբուլի և Պարագէնի շրջակայքը, մանաւանդ Զահրա և Զանանաք գիւղերուն մէջ, վերջին օրերու ցուցակագրուած է կրիփի 40—50 դէպք։ Քանի մը կէտերու վրայ կարանթինա հաստատուած է։ Վարակուած գիւղերու մէջ փակուած են բոլոր դպրոցները, թէյատուները, խրճիթ—ընթերցարանները և արգիլուած ժողովները։

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼՈՒ ՋԱՆՔԵՐ

Վերջերս Թիֆլիզի «Հայ արուեստի տունը» մէջ տեղի ունեցած է հայ գրողներու ընդ. ժողով։ Միութեան նախագահ Պողոսեան տեղեկութիւններ տուած է միութեան ներքին և արտաքին աշխատանքներուն մասին։ Ըստ նախագահի զեկոյցին, պիտի կազմակերպուի 4 խմբաներ, թատերագիրներու, արձակ—չափածոյ գրողներու, մանկական և քննադատ գրողներու։ Այս ձեռնարկը մեծ համակրանքով ընդունուած է, որովհետև հնարաւորութիւն պիտի տայ սկսնակ գրող երու զարգացման, թէ արուեստով և թէ մասնագիտութեամբ։

ԱՆՁԱՓԱՇԱՍ ՅԱՆՑԱՒՐՈՆԵՐ

Մէկ տարուան ընթացքին զանազան յանցանքներով ձերբակալուած են 250 անչափահաս պատանիներ, (236 ը մանչ, 14 աղջիկ)։ Ասոնցմէ 133 ը ամբաստանուած են գողութեամբ՝ չուկայի կամ տուներու մէջ. 54 հոգին իբրև քսակահատ։ Երկու հոգի իբրև կուսապիղծ։ Այս պատանիներուն մեծամասնութիւնը 10—14 տարեկան է։ Այս 250 յանցաւորներէն 215 ը հայ են, 33ը Թիւրք, 2ը ռուս։

ԿԱՊՈՅՏ ՀԱՋ

Դիլիջանի գաւառին մէջ տարածուած է կապոյտ հաղը։ Այս պատճառով դպրոցները քանի մը շաբաթ փակ պի տի մնան։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԻՖ ԻՊՐԱՀԻՄ ՀԻՒԱՆԴ

Գաղոնի ուսիկանութեան նախկին պետ Արիֆ Իպրահիմ. որ ծանր ամբաստանութիւններու տակ բանտարկուած էր, հիւանդացած ըլլալով զինուորական հիւանդանոց փոխադրուած է։ Լիբանանի կառավարութիւնը ինք ստանձնած է վճարել յիշեալին հիւանդանոց գնուած միջոցին դարմանումի ծախքերը։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ՄԸ ԵՐԿՈՒ ԹՐԱՄՎԱՅԻ ՄԷՋ

Սարաւ անցնող թռիչքի մը հակառակ ուղղութեամբ եկող երկու թրամվայի կառքերուն մէջ մնաց։ Անձի կորուստ չկայ։ Ինքնաշարժը շատ լուրջ կերպով վնասուեցաւ։

ՄԱՇԱՊԱՏԻԺ

Պէյրութի ոճրագործ ատեանը մահուան դատապարտեց, Մէզրաա թաղին մէջ Ապտիլլա Թումի սպանութեամբ ամբաստանեալ Սէլիմ-Շեհամ Ապտուլլահ Շեհապ եւ Պտիլ Համիտ անուն երեք ոճրագործներ։ Համիտ Շեհապ 15 տարի բանտարկութեան վճիռ ստացաւ։

D. H. P. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆԸ ՄԵՌԱՒ

D. H. P. երկաթուղիի ընկերութեան տնօրէն Պ. Մարթօ չորեքշաբթի օր յանկարծամահ եղաւ Օթել Ռուայալի մէջ։ Թիւրքը երկար տարիներ Լիբանանի եւ Սիւրիա գտնուած է, ան եղած է լաւ վարչագէտ մը, միեւնոյն ժամանակ գործունեայ եւ խելացի տնօրէն մը։

Ցուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ մեծ շուքով։

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏՈՒՐՔԸ ԿԸ ՋՆՋՈՒԻ

Պէյրութի Պէլճիքական հիւպատոսարանը կ'իմացնէ որ, Պէլճիքայի մէջ, գբօսաշրջութեան գերագոյն խորհուրդը օտարականներու վրայ դրուած տուրքը վերջնականապէս ջնջած է։

ՎԻՊԱՍԱՆ ՓԻԷՌ ՊԸՆՈՒԱ ԵՒ ՐՕԼԱՆ ՏՕՐԺՕԼԷՍ ՊԷՅՐՈՒԹ ՊԻՏԻ ԳԱՆ

Տիեզերահռչակ վիպասանները Փիէռ Պրնուա եւ Բօլան Տօ ժէյնս ժոս օրեն քաղաքս կը ժամանեն։ Ցեռոյ նոնմ Պ ուսկասան պիտի անցնին, հոն ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՍԱՆԵՆԳՆԵՐ

Դամասկոսի մէջ երկու անձեր կեղծ թղթադրամներ բռած պահուն ձերբակալուեցան։ Յիշեալներուն տուներէն խուզարկուեցան գրաւուեցաւ մեքենայ մը։ անոնք դատարան յանձնուած են։

ԱԼԻՒՐԻ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՔՆՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դամասկոսի բաղաքապետութիւնը երկու մասնագէտներու պատշաճ յանձնեց հրապարակի վրայ ծախսուող ալիւրին բաղադրութիւնը ուսումնասիրելու համար։ Յիշեալներ արդէն յանձնած են իրենց տեղեկագիրը։

ՀՐԴԵՀ

Նումանի-Հասեթայի ճաշարանէն հրդեհ ծագեցաւ, քիչ ատենուան մէջ ճաշարանի բոլոր գոյքերը հրոյ ճարակ դարձան։ Հրշէջներ մեծ ճիգով կրցան կրակին առաջքը առնել։ Հարիւր հինգուն ոսկիի վնաս կայ։

ՔՆՆԱԿԱՆ ՊՏՈՒՏ

Առողջապահական ճախարարութեան քնչէ՝ Պ. Պիշարա Բլզայլա, քնճական պտուտ մը կատարեց Այնթապ, Սուֆէյ Ղարպ, Ալէպ, Համտունի եւ Սօֆարի շրջանները։ Ան այցելած է բոլոր պանդոկները, եւ ճախարարութեան կողմէ նոր հրահանգներ տուած է պանդոկի տէրերուն։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՆԱՒԱՇԱՆԳԻՍՏԸ ՄԵԾՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Բարձր գօմիսէրութեան մէջ Պ. Բրիվա—Օպուռի ճախագահութեամբ յանձնաժողով մը նիստ գումարեց եւ ուսումնասիրեց Պէյրութի ճաշարանգիստը մեծցնելու հարցը։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Լիբանանի Շահուր գիւղին քաղաքապետին կինը Տիկ. Մարիանա անձնասպան եղաւ։ Պատճառները ցարդ անծանօթ կը մնան, քննութիւն բացուած է։

ՊԱԱԼՊԷՔԻ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐՈՒՆ ԲԱՐՈՒՈՔ ՊԱՇՊԱՆՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Բարձր գօմիսէրութեան երկրախուզութեան բաժնի տնօրէնը հրահանգեց իր Պաալպէքի ներկայացուցիչին, որ մասնաւոր տեղեկագիր մը պատրաստէ քաղաքին աւերակներուն վինակին մասին։ Աւերակներու մէկ մասը փլչելու վտանգին տակ են։ Տնօրէնը ի մասնաւորոյ նկատի ունի նորոգել տալ 6 մեծ սիւներու հիւսիսային ճակատը եւ Բագոսի մեհեանին հարաւային նիստակատի սիւները։

Ա Յ Ն Թ Ա Պ Ի ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 7ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Ազգերու և ժողովուրդներու դարաւոր պատմութեան ընթացքին կը գտնուին թուականներ, որոնք անմոռանալի կըլլան իրենց հասարակական և բարոյական շատ մը երևոյթներով ու արժէքներով։ Թուականներ՝ որոնք յիշեալ ազգերու և ժողովուրդներու միապաղաղ ճանապարհին կը բանան նոր ուղիներ, կը կերտեն նոր կոթողներ, որոնցմէ ներշնչուած յետագայ սերունդներ կ'ըստիպուին քալել, և ասոր համար ալ այդ թուականները կը մնան կրկնապէս նուիրական ու բախտորոշ։ Ապրիլ մէկը նման թուականներէն մէկն է ըստ բաւականի Այնթապցիներն համար։

Այո՛, ապրիլ մէկը, այն օրն է, որ Այնթապի ամբողջ հայութիւնը մի կռուանակատ կազմած, դէմ հանդիման կուգար իր դարաւոր ոսոխին դէմ, պաշտպանելու համար իր պատիւն ու ինչքը։ Կը նետուէր ակամայ կեանքի ու մահուան գոյամարտին մէջ, չափուելու իրմէ չափազանց գերակշիռ բիրտ ոյժի մը հետ, մղուած մի միայն ինքնապաշտպանութեան տարրական և վեհ սկզբունքէն։

Այո՛, թէև յիշեալ կռուի վախճանը չը ժպտեցաւ իրեն, դիւանագիտական ինչ ինչ խաղերու զոհուելով հարկադրուեցաւ դարձեալ գաղթականի ցուպը ի ձեռին որոնել օտար, անհարազատ վայրեր իբրև իրեն օթեւան, և իր այդ որոնումի ընթացքին հանդիպեցաւ շատ մը չարհամարանքի. սակայն, այո անգամ Այնթապցին հպարտ կ'ըզգար ինքզինք, համոզում մը ունէր պարտականութիւնը կատարողի, թող որ բախտը ուրիշ բան տնօրինած ըլլար իրեն համար։ և ահա ա ս պատճառներով ու անգամ յիշեալ պայմաններուն այդ օրը իւրաքանչիւր Այնթապցիի համար պիտի մնայ յիշատակելի։

Այս առթիւ նկատի ունենալով որ, «Ազդակ»ի սուղ էջերը չեն թոյլ տար յիշեալ կռուին մանրամասն նկարագրութեան, պիտի գոհանամ համառօտ ակնարկ մը նետելով միայն անոր, այն համոզումով, որ այս իմ մի քանի տողերս յարգանքի խօսք մը և թարմ ծաղկեփունջ մը պիտի ըլլայ դրուած յիշեալ կռուի ընթացքին անձնուիրաբար զոհուող մեր սիրելիներուն գերեզմաններուն վրայ։

Զինադադարի վաղորդայնին, յոյսի և խանդավառութեան այն երջանիկ օրերուն, Այնթապի հայութիւնը ալ, ընդհ. տարագրութեան, մեծ եղեռնի տառապանքի բաժակը ցմրուր քամած Տէր Զօրի և Հալաբի անապատներուն մէջ, ֆիզիքապէս անճիտուած, նիւթապէս ու տնտեսապէս քայքայուած կը վերադառնար իր հայրենիքը։ Ինչպի՛սի սոսկալի կորուստ, երբեմնի այն հոծ հայութենէն, որ կը հաշուուէր 30—35000, մնացած էր հազիւ մէկ երրորդը։ Բայց անգամ այս պայմաններու ներքև, Այնթապցին հազիւ ոտք կոխած իր հարեւանքը, սկսաւ ստեղծագործ աշխատանքի, վերակենդանացնելու իր քանդուած օճախը։ Ամէն ոք իրեն գործին փարած, մրջիւնի աշխատանք մըն էր որ կը տարուէր։ Քաղաքը, որ պատերազմի չորս տարիներու ընթացքին մանաւանդ Թիւրք տարրի բարբարոսութեան պատճառաւ աւերակոյտի մը երևոյթը առած էր, սկսած էր կենդանութեան և շարժումի նշաններ ցոյց տալ։ Համաձայնականներու ներկայութիւնը մեծ երաշխիք մըն էր Այնթապցիին համար, զինք աւելի խրախուսելու և տարուելու ապագայի զանազան վառ յոյսերով։

Զէ՞... հայուն չէ՛ վիճակուած գոնէ շրջան մը բոլորել խաղաղ ու հանգիստ, անգամ իր չարաչար վերաշինելու աշխատանքի գնով։ Անշուշտ Այնթապցին ալ բացառութիւն չէր կրնար կազմել, և ահա 919 ի վերջերը սկսան դառն յուսախաբութիւններու և հիասթափութեանց օրերը։ Շրջականներ տեղի ունեցող նոբակազմ Միլլի—Զէթէական շարժումներ, համաձայնականներու և Թիւրքերու յարաբերութիւնները, և վերջնապէս շրջան ընող զանազան զրոյցներ կ'ըզգացնէին իրեն մօտալուտ վտանգի մը գոյութիւնը։ Մանաւանդ նոյն տարուայ դեկտեմբերի վերջերը Մարաշի գոյժը ա՛լ աւելի համոզեցուցուն իրեն, որ վը տանգը անխուսափելի էր. ամպոտած էր իր քաղաքական երկնակամարը և կ'սպասէր վայրկեանէ վայրկեան նոր փոթորիկներու պայթումին։

919ի Յունվարի սկիզբները դէպքերը իրենց արամաբանական վախճանին հասած, Այնթապի հայութեան առջև կը պարզէր երկու ճամբայ, երկու ուղղութիւն, որոնցմէ հարկադրուած էր մէկն ու մէկը ընտրել։ Կամ դիմել ինքնապաշտպանութեան և սուղ ծախել ինքզինք, և կամ ըսպասել բախտին, յոժարիլ անոր ամէն կարգի քմահաճոյքներուն, աւելի յանձնուիլ դարձեալ իր դարաւոր թշնամիին ձեռքը. որ լրացնէր մեծ պատերազմի ընթացքին իր պակաս թողածը։ Այդ օրերուն Այնթապի հայութեան երիտասարդ նոր սերունդը, մանաւանդ անոր յեղափոխական դասը որոշած ու վճռած էր արդէն իր բռնելիք ուղին։ Հեռագրական դէպքերու գանակէժօրէն արագ դասաւորումը համոզեցին և ստիպեցին ամբողջ ժողովուրդը որ ընտրէ նոյն ճամբան կամ համակերպի առաջինները։

Ու այսպէս ամբողջ ժողովուրդը իր զանազան հասարակական և դաւանական շերտաւորումներով, մէկ ճակատ կազմած սկսաւ լծուիլ ինքնապաշտպանութեան գործին։ Արդէն իսկ կազմուած «Զինուորական խորհուրդ»ը աւելի ուժգնցած սկսաւ աւելի լայն գործունէութեանց։ Կազմուեցան առողջապահական բաժիններ, հայկական թաղերը բաժնուեցան զանազան շրջաններու, ձեռնարկուեցան կռուի անհրաժեշտ պիտոյքներու պատրաստութեան. հայերը իշնպէս նաև թիւրքերը սկսան հասմախմբուիլ որոշ թաղերու մէջ, յարաբերութիւնները սկսան լարուիլ թիւրքերու և հայերու միջև։ Այն օրերուն իբր թէ՝ երկու ժողովուրդներու մէջ համերաշխութեան ուղին գտնելու համար ստեղծուած «Խմբի. զամ գոմիսիոնը»ն ալ չը կարողացաւ կանխել դէպքերը և մարտ վերջերը Այնթապ եկող ֆրանս. գօլոնի մը վերադարձի օրը, ապրիլ մէկին պայթեցաւ կռիւը։

Ինչպէս որ ըսի կռուի ժամանամանութեան վրայ բան մը չը պիտի կարողանամ խօսիլ, այլ կուզէի միայն այդ օրերուն ժողովուրդին հոգեբանական և հասարակական պատկերը գծել լոկ ամփոփ կէտերով։ Ինքնապաշտպանութեան գործը համաժողովրդական բնոյթ ունէր. ամբողջ ժողովուրդը միացած, ամէն ոք առանց սեռի և հասակի խտրութեան կաշխատէր յաղթական դուրս գալ կռուէն։ Պէտք էր տեսնել թէ՝ ինչպէս «Տիկնայք փափկասունք» քար և ցեխ կը կրէին պատնէշներու շինութեան համար, ինչպէս պզտիկներ ու ծերեր ջուր կ'կրէին հրդեհները մարելու։ Երիտասարդութիւնը ոգևորուած գիշեր ցորեկ պատէշներու վրայ սրթուն կը հակէր, աչքի առած հազարումէկ վտանգներ, Պատնէշներու շինութեան ատեն, կարծես ամբողջ ժողովուրդը մարդէ մեքենայ մը ըլլար, կրնար հինգ վայրկեանի մէջ, ամբողջ հայկական թաղերը պատնէշել, որը իր թշնամիին իսկ հիացումին արժանացաւ։ Հայկական կառավարութիւն մըն ալ ըստեղծուեցաւ իր բոլոր օրկաններով, բայց դժբաղդաբար քիչ կեանք ունեցաւ։

Այս մասին շատ մը դրուագներ կարելի է մէջ բերել, սակայն ես պիտի բաւականանամ միայն անհատի մը կատարած դերը մատնանշելով, անոր հարկ եղած յարգանքը մատուցանելու համար։ Այդ անհատը հանգուցեալ Խորէն Վարժապետեանն է։ Այո՛, թէև նա բուն կռուի գործօն մասնակցութիւն չը կրցաւ բերել, սակայն ինքնապաշտպանութեան ընկերային կազմակերպութեան ատեն ամենագործօն դերը վիճակուած էր իրեն և մէկն էր Զէյ. խորհուրդի անդամներէն։ Հազիւ բարձրագոյն նախակրթարանէ մը ուսում ստացած, սակայն յեղափոխական դպրոցին մէջ թրծուած և իր պատկանած ժողովուրդին մարտական առաքինութիւնները վրայ այնքան վսահ որ միշտ լաւատես էր կռուի վախճանի մասին։ Յիշեալը ընդհ. պատերազմի շրջանին, բանտէն իր ստացած անբուժելի հիւանդութեան հետևանքով ա՛ կողին ինկած, խեղճը չը կրցաւ տեսնել իր աշխատանքին արդիւնքը և իր մարգարէութիւններուն իրականացումը։ Այնթապցիներս յարգանքով միայն պէտք է յիշատակենք անոր անունը։

Պարծա՞նք Այնթապի գոյամարտին խիզախօրէն մասնակցող մարտիկներուն։ Պարգա՞նք այդ ճամբու վրայ ինկած նահատակներու յիշատակին և հանգի՞ստ անոնց աճիւններուն։

Ա. ԱՅՆԹԱՊՑԻ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԻԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԻՍԱՒՐԸ ՎՆԱՍ ԿՈՒՏԱ՞Յ

Թէ գիտնականները և թէ ժողովուրդը մինչ այժմ վէճ ունեցած են գիսաւորներու վտանգին շուրջ։ Պարբերաբար այս հարցը երևան եկած է թերթերու, հանդէսներու և հաւաքոյթներու մէջ։ Խնդիրը նկատի առնուած է բազմաթիւ անկիւններէ։

Ասզէ զատ, տպագրութեան գիւտէն առաջ և պատմութեան ամենամութ ժամանակներէն սկսեալ մարդիկ միշտ յանդգնուեր են գիսաւորներով։ Շատեր հարցեր են թէ անոր երևումը երկնային ազդարարութիւն մրն է երկրիս։

Քսան տարի առաջ եթէ մեր երկիրը գիսաւորի մը պոչէն կ՚անցնէր, տաք վիճաբանութիւն տեղի ունեցաւ թէ կրնար պատահիլ որ երկիրս այդ գիսաւորին բաղխէր։ Այն ատեն աստղագէտներ յայտնեցին ի-նչ տարբեր կարծիքները։ Առանցմէ մէկը առաջ բերաւ Բաբինէի այն վկայութիւնը թէ՝ տասնըևհինգ միլիոն տարին մէկ անգամ ժիայն կրնար բաղխում պատահիլ, այնպէս որ հանրութեան միտքը հանդարտեց այդ վտանգին մասին։ ուրիշ գիտնականներ, սակայն, ըսին թէ վտանգը ուրիշ տեսակ է։ այսինքն երկրին մը-թնոլորտը կրնար թունաւորուիլ գիսաւորին կազային բաղադրութենէն։

Վեսուվ լերան Զննարանի փրոֆիսէօրներէն իտալացի Մէլթուչչի զանազան կարծիքներու տարափով մը մտքերը պղտորեց։ սակայն ամերիկացի աստղագէտը՝ Տօքթ. Սընկ եկաւ հաստատելու թէ վախնալու չէ թունաւոր կազի տեսութենէն, որովհետև գիսաւորին նիւթերը հաւանօրէն այնքան նօսր են, որ երկրիս օդին մէջ թոյն ձգելու աստիճան վնաս մը պիտի չպատճառեն։ Իրաւալ երկիրը Հալէյ գիսաւորին պոչէն անցաւ, և վնաս չկրեց։

ՎԱՔՍՈՒՆ ԵՒ ՀԻՆԳ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Քանասս նահանգի Վիչիթա քաղաքէն կը տեղեկացնեն թէ զոյգ մը տօնած է իր ամուսնութեան 65րդ տարեդարձը։ Այրը 91 տարեկան է, կիրը՝ 89 տարեկան։ Մարդը, որ ծնունդն կը կոչուի, ըսած է. «Իմ կինս լաւ եփող թափող է, և ասոր համար է որ սիրտ երջանիկ ապրած ենք։ Մենք եօթը զաւակ մեծցուցինք. 17 թոռ և ութը թոռնորդիներ, որոնց բոլորին հետ լաւ հասկացողութիւն ունինք, որովհետև գիտենք թէ անոնց կարծիքներն ու տեսութիւնները անպատճառ մերի-նին հետ համաձայն լինելու չեն։»

ԱՆԹԵԼՈՎ ԲՈՒԺՈՒՄ

Քանի մը ամիսէ ի վեր անթել հեռաձայնի հաղորդակցութիւններ սկսած են Լոնտոնի և Ամերիկայի միջև։ Գիտութեան այս հրաշալիքէն օգտուած է հիւանդ մը իր դարմանումը գտնելով ովկիանոսէն ասդին։

Ամերիկայի Նոր Օրլէան քաղաքի միլիոնատէրներէն մէկը անցեալները յանկարծ կը հիւանդանայ և կը հրաւիրէ իր երկրին ամենամեծ բժիշկները, որոնք չեն կրնար ոևէ կերպով ախտճանաչութիւն կատարել։ Միլիոնատէրը կը յիշէ յանկարծ Բլրօվֆ. Իմբրին, որուն ինքզինքը քընելի տուած էր քանի մը ամիս առաջ, երբ Փարիզ կը գտնուէր։ Միլիոնատէրը հեռաձայնին գլուխը կը հրաւիրէ յիշեալ բժիշկը որ Լոնտոն կը փութայ հիւանդը առկէ քննելու համար։

Հիւանդն ու բժիշկը խօսակցութեան կը սկսին. հիւանդը կը պատասխանէ բժիշկին հարցումներուն և անկէ կը ստանայ պէտք եղած պատուէրները իր դարմանումին համար։ Խօսակցութիւնը տևած է 7 վայրկեան և արժած 45000 ֆրանք (375 ոսկի)։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՏՐՈՒԹԻ

Ի ԱՊՐԻԼ 1927

Եգիպտ. ոսկի ս. դ.	635
Սթերլին	620
Տոլար	127
Օսմ. հնչ. ոսկի	556
Ֆրանս. » »	483
Անգլ. » »	615
Թրքական թղթ.	64
» » Պ. Օ.	95
» Արծաթ մեճիտ	52
Սուրիական ոսկեդրամ	17 · 95
Դր. Ֆօնս. 1886 ռ. դրմ.	30,00
» 1903 »	17,50
» 1911 »	15,00

Սեֆերեան եղբարք
Թելեֆօն 1—38

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ԿԱՐԵՒՈՐ ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Նոր Պատերազմ Պալքանների մէջ

Պելգրատէն «Ճուռնալէ ա՚Իթալիա»ի թղթակիցը կը հեռագրէ հետևեալը.—

«Բացարձակապէս վստահելի աղբիւրէ ստացուած տեղեկութիւններու համաձայն, սպայակոյտը, Եուկօսլաւիոյ թագաւորին անձնական ղեկավարութեան տակ, ներկայիս կիրագործէ բնդարձակ ծրագիր մը, զոր կարելի է զօրաշարժ կոչել։ Հեղի կուենեան արտակարգ ասուրասութիւններ, որոնք որոշապէս սահմանուած են հոպենեպով պատերազմական վիճակի մէջ դնելու համար բանակները։»

Բրակոյէվացի Հ. պետական վարչութիւններու մէջ տենդոտ գործունէութիւն կը տիրէ։ Կը ջանան վերացնել Պելճիգա ապրսպրած գնդապետներու եւ ռազմանիւթերու յանձնարարը։ Մեծ բանակութեամբ հագուստեղէն եւ վրանոցներ կը գնուին։ Հրասայլեր եւ օդանաւեր գնելու համար զանազան բանակցութիւններ կը կատարուին։ Ամրոցները կամրացուին։

Թերթը կատելցնէ նոյնպէս թէ իտալական եւ ալպանական սահմաններու վրայ զինուորական կարեւոր համախմբումներ տեղի կունենան։

Մուսոլինի կը պատրաստուի

«Տէյլի Հերալտ»ի Լուկանոյի թղթակիցը կը հեռագրէ,—

Իտալական կառավարութիւնը ծրագիրներ կը պատրաստէ, ալպանիոյ սահմանին վրայ ռազմագիտական նամբաներու զօրաւոր ցանց մը կառուցանելու համար։

Իտալական կառավարութիւնը Շավոյզի զուիցերական ժօրժ Ֆիշըր տան ապսպրած է որոշ բանակութեամբ գնդացիրներ, բանբեր եւ թեթեւ թնդանօթներ։

ՖՐԱՆՍԱ ՉՊԻՏԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՆԱԻԱՅԻՆ ՁԻՆԱՓԱՓՈՒԹԵԱՆ

Բարիզ.— Էֆօ—տը բարի կը գրէ՝ թէ Ֆրանսա դիտող չպիտի դրկէ նաւային զինաթափութեան ժողովին, որ պիտի կայանայ Ամերիկայի, Անգլիոյ եւ Ճաբոնի մէջտեղ։

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Մադրիտ.— Սպանիական յառաջապահներ Թապրնաքի տեղական ոյժերուն օգնութեան եւ վնասներ կրեցին։ Անոնց ապրստամբներուն առջեւ սպանիական շրջանի նամբան կտրեցին։ Քրանսական սպայակոյտի պետ Ժիէնտրը Թէքուան գնաց խորհրդակցելու բարձր զօրավարի հետ, երկու շրջաններու մէջ միացեալ գործողութեան մը մասին։

ՁՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Ժընեվ.— Զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնաժողովը օրակարգի ճարց դարձաց սպառազինութեանց սահմանափակումի խնդիրը։ Lors Սէսիլ ժամանակաւոր կերպով ընդունեց մրանական առաջարկը։

ԴԵՍՊԱՆԱԺՈՂՈՎ ԵՒ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Բարիզ.— Դեսպանաժողովը որոշեց որ զինուորական նակակիցի յանձնաժողովը մարտ 31 էն սկսեալ պիտի վերցուի Հունգարիոյ վրայէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱԻԱԲԱԺԻՆԸ ՊՕԼԻՍ ՀԱՍԱԾ

Կ. Պոլիս.— Քրանսական նաւաբաժինը Պոլիս հասաւ հաստիտիէի եւ Տիւկնէյ—Թրանէն յած տնաւերը ողջոյնիթնդանօթներ արձակեցին։ Անմիջապէս վերջ ընդունելութիւններ սկսան։ Ֆրանսացի ծովակալը յայտնեց թէ զգածուած է թիւրք իշխանութեանց ջերմ ընդունելութենէն։

ՌՈՒՍԵՒ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մոսկուա.— Պարսկաստանի արտարարը հոս հասաւ, ան պիտի բանակցի սովիէթ իշխանութեանց հետ։

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ՍՊԱՆԵՐ ՅՈՅՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՐԵԿԱՐԳԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Աթէնք.— Յոյն կառավարութիւնը որոշեց անգլիական կառավարութենէն անգլիացի սպաներ խնդրել, յոյն ոստիկանութիւնը կազմակերպելու համար։

ԿԻՆ ՄԸ ԿԸ ԿՐԱԿԷ ԻՐ ՍԻՐԱՀԱՐԻՆ ՎՐԱՅ

ԵՒ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԸԼԼԱԼ

Բարիզ.— Կարտիճորի մէջ կոմսուհի տը Ժանզե ատրճանակի հարուածներ պարպեց իր սիրահարին՝ Բէյմօն տը Թրաճօնի վրայ, երբ այս վերջինը գնացք կը նստէր Անգլիա մեկնելու համար։ յետոյ ատրճանակովը պարպեց իր վրայ։ երկուքն ալ ծանր վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրուեցան։

ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ԼԻՆԻ ՁԱՄՏԷ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Հռոմ.— «Բորոօ տ՚Իթալիա» թերթը կը գրէ թէ Վոլթա յածանաւը եւ Վէնէզիա օդանաւը 600 զինուորով դէպի Շանկհայ մեկնեցան։

ՁԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՎԵՀԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Ժընեվ — Զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնաժողովը ընդունեց Lors Բոպէրթ Սէսիլի տուաջարկը, ըստ որում ցամաքային պատրաստութիւններու միայն սահմանափակումի պիտի ենթարկուին։ Ֆրանսա հարց պիտի բարձրացնէ ցամաքային, օդային եւ ծովային սպառազինութեանց ազատ ձգուելու մասին, ամէն անգամ որ այդ անհրաժեշտ դառնայ։

ՖՐԱՆՔ Գ ՐՄԱՆԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Քրանֆօ—Գերմանական տնտեսական յարաբերութեանց վերաբերեալ բեռկոյիս գոյութիւն ունեցող համաձայնութիւնները երկարաձգուեցան մինչեւ Յունիս 30։

ԻՏԱԼՕ-ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ՎԷՃԸ

Բարիզ.— Պ. Պրիան ընդունեց անգլիական դեսպանը։ Անոնք խօսեցան ալպանական վէճի շուրջ միջազգային հնութեան մը մասին։ Կը կարծուի թէ հնութիւնը պիտի յանձնուի ոչ թէ զինուորական կցորդներու այլ մասնաւոր նշանակուած զիսուորականներու։

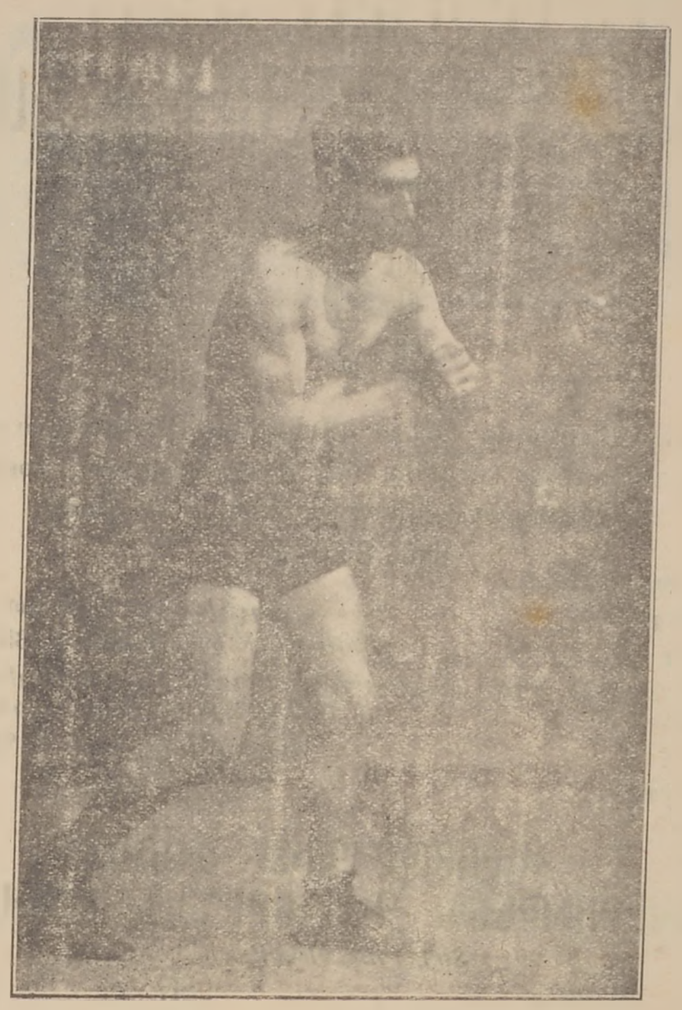

ՍԻՒՐԻՈՅ ԿԷՍ—ՄԻՋԻՆ ԾԱՆՐՈՒԹԵԱՆ ԱԽՈՅԵԱՆ

ՍՏԵՓԱՆ ՈՍԿԱՆԵԱՆ

Սիւրիոյ զանազան շրջաններու մէջ ցարդ ունեցած է տասն եւ վեց մրցումներ, եւ միշտ յաղթական դուրս եկած։ Ասոնց կարգին են. փորձ կուիմարտիկներ. Սիւրիացի՝ Մուսթաֆա Գերպիր։ Ժերպիացի՝ Վյասրմիր։ Ֆրանսացի՝ Ժանպուրս։

Վերջերս մրցեցաւ Ֆրանսացի Paul Depuis ի դէմ, տանելով ջախջախիչ յաղթանակ։

Հ. Մ. Ը. Մ.

Անցեալ կիրակի, Մերձ. Արեւ. Որբ. Ընկերակցութեան սրահին մէջ տեղի ունեցաւ, Հ. Մ. Ը. Մ.ի «Նարեկ» և «Բաս—Պէյրութ» մ.ճիւղերու ընդ. ժողովները։ Ընտրուեցան երկու մ.ճիւղերու առանձին վարչութիւնները, ինչպէս և հինգ հոգինոց առաջնորդական յանձնախումբ մը։

* * *

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պէյրութի ֆութպոլի Ա. թիմը Զատկուայ առթիւ Ապրիլ 15 ին կը սկսի Հալէպ, կատարելու երկու մրցումներ, Ա. ը Հ. Մ. Ը. Մ.ի Հալէպի մ.ճիւղի ֆութպոլի թիմի, իսկ երկրորդը տեղական լաւագոյն խումբի մը դէմ։

* * *

Վաղը կիրակի, ժամը 3 ին, ֆութպոլի Ա. թիմը կունենայ բարեկամական մրցում մը, »La renaissance sportive» Ա. խումբին դէմ։

Ի.

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ԵՒ Պ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆԻ ՆԱՄԱԿԸ

ՄԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ ՔԻՆԿԻ ԵՒ ՔԻՆԿԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Նոյնութեամբ հրատարակուելու կու տայնք Պ. Պ. Պօղոս Նուպարի եւ Գ. Նորատունկեանի կողմէ ամերիկեան ծերակոյտի անդամ եւ Լոզանի դաշնագրին դէմ պայքարող ծանօթ հայասէր Պ. Քինկի ուղղուած նամակը եւ Պ. Քինկի պատասխանը։ Պ. Քինկ սոյն նամակը ատեն մը իր քով պահելէ վերջ, հրատարակութեան տուած է ամերիկեան Պոսթրն Թրէնսքրիբ թերթին մէջ։

Պ. Քինկ,

«... Հանգուցեալ նախագահ Ուիլսընի գլխաւորութեամբ՝ Եւրոպայի պետական անձնաւորութեանց կողմէ նոյն ինքն հայոց յոյսերը գլող անցնող խոստումներ, մեր ազգին աղէտալի ըլլալէ զատ՝ ոչ մէկ օգուտ չեն ապահոված, ինչ որ ցաւով կուզենք յիշատակել։

«Մինչ կողմէ խոստումներուն իրականացման համար՝ ապահով ըլլալով թէ ոչ մէկ տէրութեան կողմէ գործնական ձեռնարկ մը չպիտի ըլլայ, անգամ մըն ալ կը խնդրենք որ՝ այլևս Լոզանի դաշնագրին առթիւ Հայերէ և հայութենէ չճառէք։ Արդէն Թիւրքիոյ մէջ ապրած մեր հայկենակիցները Թիւրքիոյ հանրապետական կառավարութենէն գոհ են, որովհետև նոր օրէնքները, ոչ—իսլամներուն ալ կապահովեն իսլամներուն ունեցած իրաւունքները։

«Այս նամակին պատճէնը Ազգաժողովին դրկուած ըլլալով, ամէն տեսակ թիւրիմացութեանց տեղի չտալու համար, խն ըելով կրկին անգամ որ ձեր պայքարին մէջ այլևս մեր մասին չխօսիք, կը մատուցանենք Ձեզ մեր յարգանքներուն։

Պ. Քինկ այս նամակին հետեւ. պատասխանը ուղուած է.

Պարոներ,

«Ձեր նամակը ստացայ։ Թիւրքիոյ հանրապետութեան և Թիւրքիոյ մէջ ապրող հայոց մասին ձեր խորհրդածութիւնը երբ ճիշդ չեն, որովհետեւ բուն իսկ տեղ ուն վրայ քննութիւններ կատարելով, ճշմարտութեան իրազեկ եղած եմ։

«Լոզանի դաշնագիրը եթէ ամերիկայի ծերակոյտին կողմէ վաւերացուի, ամերիկայի հանրային կարծիքը, անկախ Հայաստանի մը կազմութիւնը անկարելի պիտի նկատէ։ Եւ սակայն, ամերիկացիները, այն մոլորումը ունին թէ՝ օր մը պիտի իրականանայ նախագահ Ուիլսընի խոստումը։ Եւ ասիկա ապահովելու համար աշխատելը իրենց համար պարտականութիւն մը նկատող շատ մը ամերիկացիներ կան։

«Լսեցի թէ ռամկավար կուսակցութեան վարիչ Զօպանեան Արշակ հայոց տեսակէտին մասին Ամերիկայի պետական անձնաւորութեանց տեղեկութիւն տալու համար Ամերիկա եկած է։ Յարգելի Զօպանեան, տարիներէ ի վեր մեր հետապնդած քաղաքականութեան դէմ հրապարակաւ արտայայտուելէ աւելի, նախ և առաջ պէտք էր տեսակցէր այդ գեղանին վրայ աշխատող անձերու հետ։ Բնաւ կասկած չկայ թէ՝ հայոց հաւատար անձնուիրաբար աշխատող այս ամերիկացիներն ալ բան մը գիտեն։

«Որովհետև մենք տեղեակ ենք ճշմարտութեան և արդարութեան, ասկէ վերջ ալ միեւնոյն ճամբէն պիտի շարունակենք ընթանալ։

GRACHAM
LIFE ASSURANCE SOC. LIMITED
Ապահովագրուեցէք Անգլիական հանրածանօթ կրէշամ ընկերութեան, եթէ կուզէք ապահովել Ձեր և Ձեր ընտանիքին ապագան։
Դիմել՝
Մ. Յ. Պօղոսեանին
Պ. Ֆիլիպ Տէրունեանի վաճառատունը

ՎԱՂԸ ՎԱՂԸ ՎԱՂԸ
ՀԱՄԵՐԳ – ՆՈՒԱԳԼԽԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Մեծ· Ազգ. Որբ. Ընկերակցութեան
իր սեփական սրահին մէջ (Թրամվայի ընկ. մօտ)
1927 ապրիլ 3, կիրակի երեկոյեան ժամը
ՃԻՇՏ 8·30 Ի.Ն

Պիտի ըլլան
Խմբերգներ — Երկսեռ երգչախումբ· (50 հոգիանոց)
Նուագ — Անթիլիասի Նուագախումբ (35 հոգիանոց)
Հայ—գեղջուկ պարեր (հայկական տարազով) — Անթիլիասի օրբեր
Տուէթներ — Սիրուած ջութակահարներ Պրն. Ս. Խանտէմեան և Գ. Տ. Պէրպէրեան
Մենկրգներ — Օր. Զ. Շ. և Օր. Զ.
Թրիս

ՀԱՍՈՅԹԸ ՊԻՏԻ ԾԱՌԱՅԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳԻԱԴԱՐԱՆԻՆ ԶՈՒԽԱՑՄԱՆ

ՏԵՂԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ

Ա. կարգ	40
Բ. կարգ	25

Անդամներու համար կէս գին

ԾԱՆՕԹ.— Կարգապահութիւնը ապահովուած է ոստիկաններու հսկողութեամբ։ Հանդէսէն վերջ հանրակառքեր պատրաստ պիտի ըլլան ներկաները փոխադրելու համար։

Տոմսեր կը վաճառուին զրավաճառ Գ. Ուզունեանի, Պ. Մարիրէ Հիսարեանի (փոխադրը ուած Էլ ճէտիտ) եւ Սարրաֆեան եղբարց մօտ։

ՏՕՔԹ. Յ. ԵՂԻՍԷԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Փոխադրուած ըլլալով Վէյկան փողոց, Պէլէտիի մեծ շէնքին առեւելեան կողմը, մգկիթին ճիշդ դիմաց, բարեխղճութեամբ կը դարմանէ ակռայի ամէն տեսակ ցաւեր։

Ընկալութեան պահեր ամէն օր եւ ամէն ժամ։

ՃԱՄԲՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Քրանսա, Հարաւային Ամերիկա, եւ այլուր մեկնող ճամբորդներու, ինչպէս նաեւ Եռուսաղէմ մեկնող ուխտաւորներու ուշադրութեան կը յանձնենք, թէ ի վիճակի ենք ամէն տեսակի դիւրութիւններ ընծայել անցագրերու պատրաստութեան, ինչպէս նաեւ վիզէի մասին, միշտ մեզ կեդրոն ունենալով Օգէլ Մարսիլիան։

Այս բոլորի հետ ամենագիւրամատչելի գինով եւ լաւագոյն պայմաններով տոմսակներ կը հայթայթենք աշխարհի բոլոր նաւահանգիստներու, ի մասնաւորի Հարաւային Ամերիկայի համար, ուր մեկնիլ փափաքող ճամբորդները այժմէն իսկ կ'արձանագրենք իրենց լաւագոյն պայմանները ապահովելու նպատակով։

Օգէլին կից հաստատած ենք նաեւ առանձին յանձնակատարութիւն մը, որու միակ նպատակն է միջոցներէ եւ հաստատ հասցէէ զուրկ հեռաւոր ազգայիններուն հաղորդակցութեան եւ զանազան յանձնարարութիւններուն դիւրութիւն տալ։

Մանրամասնութեանց համար դիմել հետեւեալ հասցէին՝

ՇԱՒԱՐՇ ԵԱՀՆԵԱՆ
Օգէլ Մարսէլիա Պէյրութ, Բor

Հիւրանոց Օգէլ Պաղտատ

ՊԷՅՐՈՒԹ ՆՍԻԱՀԱՆԳՍՏԻ ԿԱՅԱՐԱՆԻՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԿԻՑ

Ելեքտրականութեամբ լուսաւորուած և որ կարասիներով ծովահայեաց տեղեակներ,- մատչելի գիներ, լաւ. սպասարկութիւն, տաք և պաղ ջուրի բաղնիք և ընտանեկան մասնաւոր բաժիններ։ Նաև դիւրութիւններ կ'ընծայէ ճամբորդներու, կը հայթայթէ նաւային տոմսեր և կ'առաջնորդէ մինչև նաւ։

Տէր և Տնօրէն
ՍՏԵՓԱՆ ՏԷՐ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

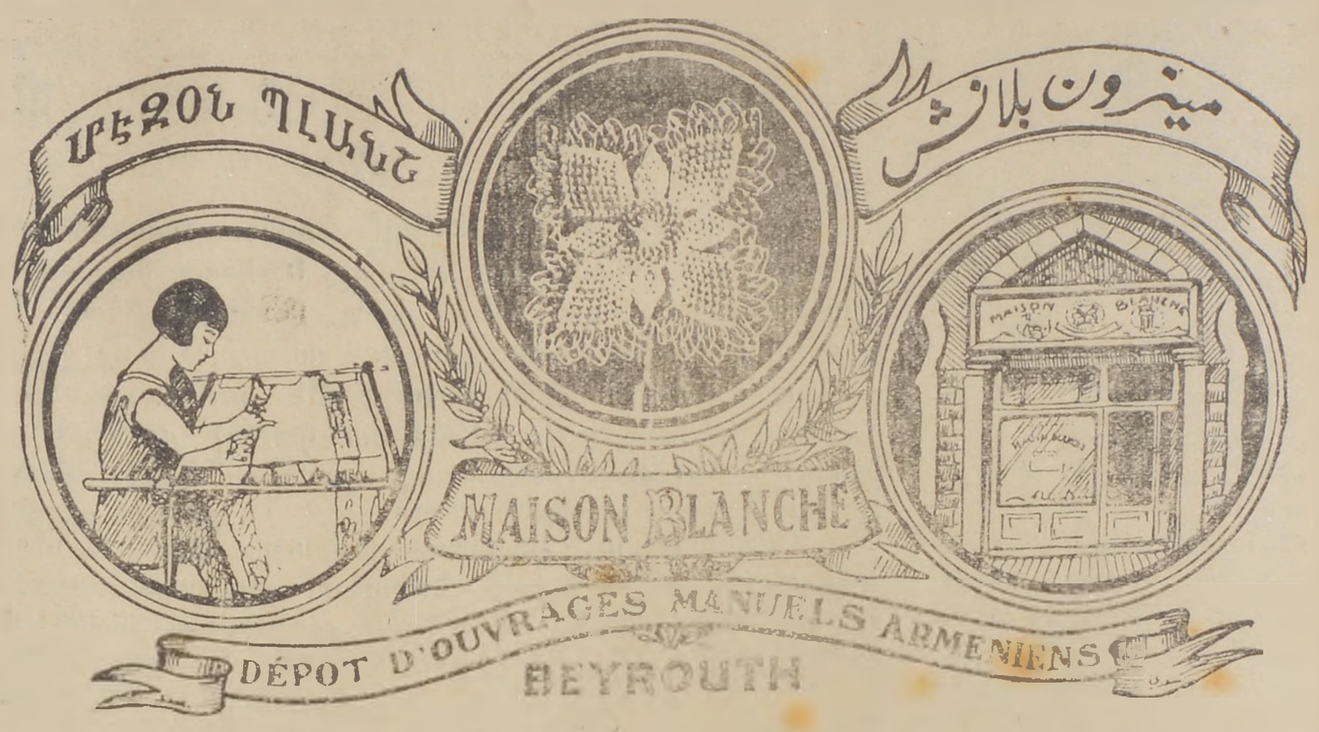

ՄԷԶՕՆ ՊԼԱՆՇ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԵՌԱԳՈՐԾԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
(10 ԱՎԸՆԻՒ ՎԷՅԿԱՆ, ՊԱՊ-ԻՏՐԻՍ, ՊԷՅՐՈՒԹ)

Կ'ստանձնէ պատրաստութիւնը ամէն տեսակ հայկական ձեռագործներու, սեւ ասնի ծածկոցներ, անձեռոցներ, մահճակալի ծածկոցներ, վարագոյրներ, կանանց յատուկ ամէն տեսակ ասեղնագործուած շրջազգեստներ և ճերմակեղէններ, կանանց և առանց ասեղնագործուած թաշկինակներ կայն կայն։

Ապսպրանք կ'ընդունինք Սիւրիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներէն։

ՏՕՔԹ. Բ. ԳՈՒԼԱԳԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Ներքին և վէներական հիւանդութեանց

Խղճամիտ, արագ և արմատական դարմանում

ՀԻՒԱՆԴ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 8-12 և 2-6

Կիրակի եւ տօնական օրեր մասնաւոր ժամադրութեամբ

'Դարմանատուն'

ԺՕՐԺ ՀԱՏԷՏ ՓՈՂՈՑ

Կօշկանոթոց

ՍԱՐԳԻՍ ԿԻՒԼԷՍԷՐԵԱՆ

Կը նորոգենք ամէն տեսակի կօշիկներ. և իրենց նախկին վիճակին կը վերադարձնենք։

Կաղապարի վրայ ՁՏասուած կօշիկները, կը նորոգուին անկայտ կերպով։

Կուրօ Փողոց, թիւ 74

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆ
- Ա պէլ -

Կը պատրաստէ մեծ խնամքով նորաձեւ լոյսերով գեղարուեստական հարազատ լուսանկարներ մեծադիր նկարներ եւ քարթ փոսթալներ

Արուեստը իւրացուցած է Փարիզի մեծագոյն արուեստատան մէջ

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

Դիմել ծովեզերք Զէյթունի փողոց
(9 avenue des Français)

ՏՕՔԹ. Ա. ԳՕՆԵԱԼԵԱՆ

Վ.ԿԱՑԵԱԼ ԺԸՆԷՎԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ԲԱՐԻԶԻ ԵՒ ՊԷՐԼԻՆԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Աչքի, ականջի, քթի եւ կոկորդի ճիւանդութեանց

Ընդուն. ժամեր 9—12,30, 3—5,30, Կուրօ փողոց։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տալիդա Ապօլեան ծնեալ Առաքելեան, բնիկ Էշզրումցի, 4 զաւակներու մայր։ Դամասկոս ըլլալը իմացուած է։ Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի լուր տալ Պ. Ն. Տրենց Մարպարէանի. հանրագուտ շինութեանց վարչութեան մէջ երկրաչափ. Հալէպ։

„ԱԶԴԱԿ" ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Հալէպի մէջ «Ազդակ» կը ծախուի 6 մէթալիքէն։ Միշտ կարելի է սանալ Մարիպէ Պօզարեան եղբարց գրավաճառատունէն և Պապ էլ Ֆարաճ Պ. Իսրայէլ Կիպինեանի խանութէն։

ՔՈՒԼԻՃԷՆ ՁԵՌՔԵՐԸ ՈՒՌԱԾ

Ամերիկեան հանրապետութեան նախագահը Քուլիճ, իւրաքանչիւր օր հարիւրաւոր մարդերու ձեռքը սեղմելէն կը նեղուի։ Անիկա ցարդ երկու հարիւր հազար ձեռք սեղմած է իբրև նախագահ։

Այս օրերս նախագահին ձեռք սեղմելու գործը այնքան շատցած է, որ ձեռքերը ուռած են և ստորագրելու անկարող վիճակի մը մէջ կը գտնուի։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱԶԴԱԿ»Ի — ԹԻՒ 8

"ԿԱՐՄԻՐ ՏՈՒՆԸ"

Բ. ՄԱՍ

ԻՆՉՊԷՍ ԾՐԱԳՐՈՒԵՑԱՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Էնվէրի և գերման դեսպանի տեսակցութիւնը անցաւ շատ սիրալիր, ուր ծրագրուեցաւ Ռուսիոյ դէմ պատերազմ յայտարարելու բլանը։ Էնվէր և. դեսպան հեռաւեալ խօսակցութիւնները փոխանակեցին.—

Էնվէր.— Վսեմաշուք, այսօր իւր հանդէպ Ձեր ցոյց տուած շնորհներուն փոխան իմ խորին երախտագիտութիւնս յայտնելու համար Ձեր ոտքերուն եկայ։

Դեսպան.— Քաւ լիցի Տէր, նորին բարձրապատուութեան հանդէպ յարգանք և վստահութիւն ունենալը բնական և շատ սովորական պահանջ մըն է. բարձրաշուք կայսեր վստահութիւնն ու համակրանքը վայելող զօրավար Էնվէրի հանդէպ, դեսպան մը ի՞նչպէս կրնայ չի վստահիլ և չի յարգել զայն։ Համաձայնութիւնը վերջացնելու և պատրաստուած համաձայնագիրը ստորագրելու համար տրուած ՀՕրոշումը, քու հեղինակութեանդ և տաղանդիդ արդիւնքն է, որով իմ տէրութեանս առջև զիս նուաստացնելէ կազատէք. ինչպէ՞ս ես երախտապարտ չըլլամ քեզի.։

Էնվէր.— Իսկապէս շատ ազնիւ և շատ փափուկ էք Նորին Վսեմաշուք դեսպան։

Դեսպան.— Ծովային ռազմախաղերու փորձերուն կարծեմ վաղը պիտի սկսիք, չէ՞։

Էնվէր.— Այո ծովային նախարար Ճէմալ այդպէս որոշած էր։

Դեսպան.— Այս ռազմախաղը Սև Ծովու մէջ ալ պիտի փորձէք չէ՞։ Ի՞նչ լաւ մտածեր էք. անշուշտ հասկցաք մեր կողմէ Ձեզի նուիրուած այդ նաւերու պատերազմական արժէքը և կարևորութիւնը։

Էնվէր.— Ինչպէ՞ս կրնանք Սև Ծովու մէջ նման փորձեր ընել. ռուսական զրահաւորները թիշտ կը շրջին Սև Ծովու մէջ և կրնանք անոնց հալածանքին ենթարկուիլ։

Դեսպան.— (խնգալով) Այլևս Ռուսիոյ հալածանքը կամ միջամտութիւնը վերցուած է. աշխարհակալ Գերմանիան և մեծ Թիւրքիան հաւաձայնութիւն գոյացուցին և ձեռք ձեռքի տուին. ի հարկէ մեր թշնամիները այլևս ձեր ալ թշնամիներն են։

Էնվէր.— Ներողամիտ եղէք, չի կրցայ լաւ ըմբռնել Ձեր միտքը.

Դեսպան.— Խնդիրը շատ պարզ է։ Օսմանեան զրահաւորները չի կրնալով գոհանալ Մարմարայի մէջ իրենց կատարած ռազմախաղերէն, փոխադրած կըլլան Սև Ծովու։ Սև Ծովու մէջ կը պատահին Ռուսական պատերազմական նաւերուն, եթէ անոնք առանց պատճառի յարձակում գործեն մեր նաւերուն վրայ. այդ պարագային մեր նաւերու հրամանատարութիւնը ինքնապաշտպանութեան համար կը դիմէ Օսեսայի նաւահանգիստը և անկէ իր վրայ արձակուող գնդակներու և թնդանօթներու պատճառաւ չի կրնար ներս մտնել. երկու կրակի մէջ մնացող օսմանեան զրահաւորները անհար կը մնան և կստիպուին ռմբակոծել թէ՛ Օսէսան և թէ ալ ռուսական նաւերը. այս կերպով ինքզինքը ազատելով, Պոլիս վերադարձած կըլլայ։ Ահա այս պատճառ կըլլայ, որ Թիւրքիան Ռուսիոյ դէմ բողոքէ և պատերազմ յայտարարէ։

Էնվէր.— (զարմացած) Այդ պարագային ուրիշ պատճառներ փնտռելու պէտք չի մնար։ Բայց դահլիճը և մասնաւորաբար ծովային նախարար Ճէմալ փաշան տեղեակ պահել պէտք է այս խնդրէն։

Դեսպան.— Ի հարկէ, բայց կարծեմ մինչև հիմայ արդէն իմացած կըլլայ։ Ցաջողութիւն կո մաղթեմ։ (խնդալով) Լսածիս համաձայն Սաիտ Հալիմ փաշան խօսք տուած է Անգլիական դեսպանին չեզոքութիւնը պահելու համար. այս բլանը Սաիտ Հալիմ փաշան ալ իր գտնուած վատ դրութենէն փրկած կըլլայ, որովհետև Ռուսիան պատասխանատու պիտի նկատուի պատերազմի յայտարարուելուն համար։

Էնվէր.— Ուրեմն խնդիրը լուծուած է։

Դեսպան.— Այո. Ձեզի մէկ լաւ լուր ալ պիտի տամ. Ձեր Ջանգ քալէի ամրութիւնները շատ գոհացուցիչ չեն. Անգլիական և Ֆրանսական յարձակումներուն չեն կրնար երկար առեն դիմանալ։ Ժամ մը առաջ իմ կառավարութենէս ստացած մէկ հեռագիրս կուտէր թէ՝ փորձառու երկրաչափներ, հմուտ զինուորականներ և պէտք եղած պատերազմական գոյքեր ճամբայ ելած են ամրացնելու համար Ջանգ քալէի նեղուցը, կը կարծեմ որ այս իրիկուն անոնք հոս կը հասնին. Պուլղարիան բոլորովին ազատ թողած է փոխադրութիւնը, այլևս մտահոգուելիք ոչ մէկ կէտ մնացած է։ Իմ առած տեղեկութեանց համաձայն նորին վսեմապատիւ կայսրը անձամբ պիտի այցելէ Ջանգ քալէն։

Հ.

Արտօնատէր՝
ՏՕՔԹ. Ա. ԳՕՆԵԱԼԵԱՆ